

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCCCLXXII. ad annum DCCCCIX.

Parisiis, 1644

VI. De dotibus & decimis ecclesiarum, & de censu pro eis non exigendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15967

bus maculandi vel dilacerandi, aut detrahendi, non aliqua iniuria vel contumelia affiendi, quin minus persequendi, excæcandi, aut interficiendi. Nam de iniuria vel dehonoratione sacerdotum, in iam dicto capitulari libro

Lib. 6. c. 98. VI. capite XCIX. ita scriptum habetur: Si quis episcopo aliquam iniuriam, aut iniustam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia quæ habere visus fuerit, ecclesiæ, cui episcopus præesse dinoscitur, integerrime societur, & nobis in triplo bannus noster, id est solidi LX. persoluantur, aut ipse in seruitio fisci nostri seruiturus semper societur, vsque se redimat in triplo iuxta vvirgildum suum, si potuerit. Sancta vero ecclesia in sacerdotibus constat. Idcirco magna pœna plectendi sunt, qui episcopis, vel reliquis sacerdotibus, iniuriam vel contumeliam fecerint. Nam detractio sacerdotum ad Christum pertinet, cuius vice legatione in ecclesia funguntur. Item

Lib. 6. c.
304.

ex eodem libro, capite CCXCVII. Si quis in hoc genus sacrilegii proruperit, vt in ecclesias, earumque res irruens, sacerdotibus & ministris, vel ipsi cultui, locoque aliquid importet iniuriæ, vel inferat ad diuini cultus iniuriam, in conuictos, siue confessos reos capitali sententia nouerit iudicandum. Nec expectetur, vt episcopus iniuriæ propriæ ultionem deposcat, cui sanctitas ignoscendi soli gloriam dereliquit. Sitque cunctis non solum liberum, sed etiam laudabile, factas atroces sacerdotibus aut ministris iniurias, velut publicum crimen, persequi, ac de talibus reis ultionem mereri. De his qui clerum iniuriauerint. ex

Lib. 5. c. 121.

capitulari Caroli imperatoris: Quicumque iudex, aut secularis aduersus presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, aut de iunioribus, absque audientia episcopi, vel archidiaconi, vel archipresbyteri, iniuriam inferre præsumpserit, anathema ab omni Christianorum consortio habeatur.

VI.

Et quoniam sunt aliqui tantæ cupiditatis face succenssi, vt non solum sibi a Deo concessis non bene vtantur, verum inconcessa acsi licita ambiant, & ex his quæ diuinis sunt tradita & oblata cultibus, & secundum legem Domini sancta sanctorum sunt Domino, & ad ius pertinent sacerdotum, exactiones census ab ipsis sacerdotibus sibi exqui-

ANNO
CHRISTI
909.

rant, & xeniis, ac pastis, vel paraueredis, seu cabal-
lorum saginationibus presbyteros affligant, cum ex eis, quæ
seu pro dote, seu quacumque fidelium deuotione, vnicui-
que tradita sunt ecclesiæ, non aliud quodlibet seruitium,
nisi spiritale exigere debeant; necessarium nobis videtur,
huiuscemodi præsumptiones, quia contra canonicam
fiunt auctoritatem, modis omnibus cohibere. Ab anti-
quo denique tempore a sanctis patribus, & a nostris est
maioribus constitutum, vt sicut habet episcopus in sua or-
dinatione omnem generaliter parochiam, cum omnibus
rusticanis parochiis, quas per tricennium inconcusse posse-
dit: ita & vnusquisque presbyter in sua ordinatione ac dis-
positionis cura habeat parochiam suam cum dote & deci-
mis ecclesiæ, videlicet cum sui episcopi consilio ac disposi-
tione, secundum regulas antiquitus & diuinitus constitu-
tas: sicut olim ante incarnationem Christi a sancto Spiritu
per prophetam prædictum, & post eius ascensionem in
cælos, eodem sancto Spiritu per sanctos Dei homines de-
cretum fuisse demonstrat sanctus Basilius exponens ver-
sum psalmi: *Conuallem tabernaculorum dimetiar*. Conuallis, *Psal. 59.*
inquit, tabernaculorum dimetietur, hoc est vniuersus
orbis terrarum, qui vallis tabernaculorum pro habita-
culis corporum dictus est, hic velut quadam sorte diui-
sus atque dimensus per singula loca ecclesiarum Dei paro-
chiis & incolatibus diuiditur, &c. Hinc iterum scriptum
est: *Distribuite domos eius*, videlicet vniuersalis ecclesiæ, per *Psal. 47.*
custodiarum parochias prædicando, *vt enarretis in progenie
altera*, & reliqua. Quia vero facultatum & dotum ad eccle-
sias pertinentium dispositio, secundum Canonum anti-
quam constitutionem, ad episcoporum solummodo ordi-
nationem, & ad presbyterorum dispositionem pertineat,
Toletanum manifestat Concilium dicens: Multi contra *Concilium
Toletanum
III. Can. 19.*
Canonum constituta sic ecclesias, quas ædificauerint, po-
stulant consecrari, vt dotem, quam eisdem ecclesiis con-
tulerint, censeant ad episcopi ordinationem non pertine-
re. Quod factum & in præteritum displicet, & in futuro
prohibetur: sed omnia, iuxta constitutionem antiquam,
ad episcopi ordinationem & potestatem pertineant. Quod
si quaritur, quæ dicat Omnia, procul dubio decimas, pri-
mitias fructuum, & oblationes eorum, & ea quæ paro-

Lib. 1.
cap. 91.Concilium
Carthagi-
nense I.
Can. 14.

Lib. 6. c. 154.

Cap. 36.

chiis in terris, vineis, mancipiis, atque pecuniis, seu quibuslibet rebus, quæcumque fideles obtulerint. quæ omnia sub immunitate a tributis fiscalibus, & omni dominorum exactiōe libera, sub potestate & dispositione, vt diximus, episcoporum, ac regimine & dispensatione presbyterorum manere debent inconcussa. Hoc & dominus imperator Ludouicus de manso ad ecclesiam dato, & ceteris ad eam pertinentibus, in suo capitulari ita constituit. Sancitum est, inquit, vt vnique ecclesiæ vnus mansus integer absque seruitio aliquo attribuat, & presbyteri in eis constituti, non de decimis, neque de oblationibus fidelium, non de domibus, neque de atriis, vel hortis iuxta ecclesiam positis, neque de præscripto manso aliquod seruitium faciant præter ecclesiasticum, & si aliquid amplius habuerint, inde senioribus suis debitum seruitium impendant. At contra quidam præsumunt distringere, & iniuriare, vel etiam expellere presbyteros de ecclesiis sibi commissis, vel expoliare decimis aut possessionibus, non timentes tot sanctorum contemnere statuta patrum, cum dicat Carthaginense Concilium: Si quis statuta supergressus corruerit, vel pro nihilo habenda putauerit, si laicus est, communionem, si clericus, honorem priuetur. Et in sæpe fato capitularium lib. VII. cap. CXXIX. Vt nullus iudex, neque presbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem ecclesiæ, sine conscientia pontificis per se distringat, aut condemnare præsumat: quod si fecerit, ab ecclesia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignoscitur, tamdiu sit sequestratus, donec reatum suum cognoscat & emendet. Item in eodem lib. cap. CLXV. Sancitum est, vt sine auctoritate vel consensu episcoporum presbyteri in quibuslibet ecclesiis nec constituentur, nec expellantur: & si quis deinceps hoc facere tentauerit, synodali sententia districte feriat. Et in II. lib. cap. XLVII. Vt ecclesiæ antiquitus constitutæ nec decimis, nec vlla possessione priuentur. Hæc autem deducentes ad medium, nequaquam seniorum ab eis tollimus dominium, quasi ipsi nomen senioratus in rebus sibi a Deo concessis habere non debeant, aut non possint, sed potius ecclesiæ episcoporum esse debeant: designamus denique gubernationem episcopi, non nobis vindicamus potestatem Domini. Et quia

ANNO
 CHRISTI
 909.

mitis & humilis magistri discipuli sumus, presbyteris nostris humilitatis exempla & monita dare debemus: videlicet vt eis, in quorum ditione suæ consistunt ecclesie, congruum honorem & obsequium impendant debitum, id est, spiritale atque ecclesiasticum. & hoc sine vlllo typho, vel contentione, aut rebellionē. Saluo namque ministerii sui iure, debent se gratiosos exhibere senioribus, & parochianis suis, de quorum oblatione viuunt, & cum debita humilitate spiritalia eis obsequia ministrare, quæ gratis quidem agere deberent, etiam si nihil temporalis subsidii ab eis perciperent. Sciunt igitur presbyteri secundum Apostolum omnibus sua reddere debita, *cui honorem, honorem; cui timorem, timorem.* vt eis aptetur quod subiungitur: *Nemini quidquam debeatis, nisi vt inuicem diligatis.* Sed quoniam sunt nonnulli, qui ignorantes, imo contemnentes Dei iustitiam, suæ quærunt tenacitatis statuere iniustitiam, ausuque sacrilego surripiunt atque defraudant Deo debitam decimarum partem, ad suam ipsorum perniciem dicentes non se debere decimas dare de militia, de negotio, de artificio, de lanarum tonsione, & de ceteris quibuscumque sibi a Deo largitis commerciis: audiant non nostra, sed per sacras scripturas Dei de talibus mandata, & sancta sanctorum patrum exempla, atque cognoscant nos nequaquam, vt illi aiunt, nunc exigere noua, sed potius repetere Dei legibus instituta, & antiquorum patrum deuotione largita. Et primo omnium attendant, quia solius Dei causa oblationes & decimas suas sacerdotibus* ipsi Deo dare debeant: & quia eas dando fideliter, nihil Deo, qui bonorum nostrorum a se nobis collatorum non indiget, conferunt, sed ei sua reddunt; & pro paruis in presenti, maxima, & sibi in futurum profutura acquirunt. Scribitur in Leuitico: *Omnes decimæ terræ, siue de frugibus, siue de pomis arborum, Domini sunt, & illi sanctificantur.* Item in eodem: *Omnes decimæ bouum & ouium, & omne quod transit sub virga, in numerum decimum quodcumque venerit, sacrificatum erit Domino. non mutabis illud bonum malo, neque malum bono.* In Deuteronomio: *In loco quem elegerit Dominus Deus vester, vt sit nomen eius in eo, illuc omnia quæ præcipio conferetis, holocausta & hostias, ac decimas, & primitias manuum vestrarum, & quidquid præcipuum est in muneribus quæ vouistis Domino.* Item in

Rom. 13.

Leuit. 27.

Id. 32.

Deut. 12.

* f. deest
 vt

Dent. 14.

eodem: *Decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis, quæ nascuntur in terra per annos singulos: decimam frumenti tui, & vini, & olei, & primogenita de armentis & ouibus tuis, ut discastimere Dominum Deus tuum.*

Num. 18.

In libro Numeri: *Omne medullam olei, ac vini, & frumenti, & quidquid offerunt primitiarum Domino, tibi, id est Aaron, dedi. vniuersæ frugum primitiæ, quas gignit humus, & Domino deportantur, cedent in usus tuos. Omne quod ex voto reddiderint filii Israel, tuum erit.*

Ibidem.

In eodem: *Filiis Leui dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio quo seruiunt mihi in tabernaculum fæderis.* Ecce audistis, cuius sint, & cui sacrificentur, & cui dari, scilicet Deo, decimæ debeant. Sed & quæ sibi dari præcipiat: scilicet non tantum omnes omnium quæ nascuntur in terra decimas, sed etiam vniuersas frugum quas gignit humus primitias, nec non & decimas bouum, ouium, & omnium armentorum, cum primogenitis eorum: manuum quoque vestrarum decimas, ac primitias, insuper & vota, atque munera. quæ omnia vobis offerre præcipit ad locum templi sui, ut cedant in usus sacerdotum pro ministerio quo seruiunt in tabernaculo Domini. Fortassis vero, dicit aliquis, Non sum agricola, non habeo vnde possim dare decimas fructuum terrenorum, vel etiam armentorum. Audiatur quicumque est ille, miles sit, negotiator sit, artifex sit: Ingenium, quo pascaris, Dei est, & ideo inde ei dare debes decimas. Nam de militia, audi quid in libro dicatur

Gen. 14.

Genesis de Abraham patriarcha, postquam reuersus est a cæde Chodorlahomor, & regum qui cum eo erant. Cum benedixisset eum Melchisedech sacerdos Dei altissimi, dicit scriptura, quia dedit ei Abraham decimas ex omnibus. Item in eodem libro legitur, quod beatus Iacob pergens in Mesopotamiam Syriæ ad Laban, cui pro mercede viginti seruiuit annis, sic loquutus sit: *Si Dominus, inquit, fuerit mecum in via per quam ambulo, & custodierit me, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestem ad induendum, reuersusque fuero prospere in domum patris mei, erit mihi Deus in Deum, & lapis iste quem erexi in titulum, vocabitur domus Dei, cunctorumque quæ dederis mihi decimas offeram tibi.*

Gen. 28.

De sancto quoque Tobia legitur, quia pergebat ad Ierusalem ad templum Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israel, omnia primitiua sua & decimas fideliter offerens. Ecce

Tob. 1.

habes,

ANNO
 CHRISTI
 909.

habes quæ imiteris sanctorum patrum exempla, qui de omnibus quæ habebant Deo decimas fideliter offerebant. Et quid hoc de laudabilibus proponimus patriarchis, cum audiamus dicentem in euangelio a Deo reprobaturum pro tumore iactantiæ Phariseum: *Decimas do omnium quæ possi-* Luc. 18.
deo: & ipsum Deum impropertem Scribis & Phariseis, Matth. 23.
 quod prætereuntes mandata Dei decimarent etiam anethum & cyminum, & omne olus? Saltem pudeat nos Christianos, aut nolle, aut non posse in hac imitari parte Phariseos, cum audiamus ipsum sic comminantem nobis Christum: *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum* Matth. 5.
& Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum. & tamen hi decimas dabant omnium quæ possidebant. Sed forte adhuc inquires, pluribus enumeratis, nondum de tonsione lanarum aliquod diuinum nominatim protulisse præceptum. Nonne tibi posset sufficere quod dicitur, *ex omnibus?* Sed quia, quod dictu pudori est, ex hac etiam decimatione quidam causantur, audiant Dominum dicentem in Deuteronomio: *Hoc erit iudicium sacerdotum a populo,* Deut. 18.
& ab his qui offerunt victimas, siue bouem, siue ouem immolauerint, sacerdoti dabunt armum & ventriculum, primitias frumenti, vini, & olei, & lanarum partem ex ouium tonsione. Ipsum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribubus eius, ut stet & ministret nomini Domini. Adhuc autem & quod est amplius, hoc nescientibus innotescimus, scientibus ad memoriam reducimus, & ut ad hæc verbis beati papæ Gregorii vtamur, non tantum decimas rerum, sed etiam dare Deo debemus decimas dierum: quod fideles quique annuatim student agere tempore quadragesimæ. Et ne quid videatur prætermissum in exsoluendis Deo decimarum vel primitiarum debitis, nouerint cuncti quid etiam lex statuatur de cibis. Scriptum est in Deuteronomio: *Cum* Num. 15.
veneritis in terram quam dabo vobis, & comederitis de panibus regionis illius, separabitis primitias Domino de cibis vestris. sicut de areis primitias separabitis, ita & de pulmentis dabitis primitiua Domino. Et ne hæc omnia Deo largitori omnium bonorum offerenda, vel potius ex debito reddenda, quis quolibet modo, ne dicamus subtrahere audeat, vel fraudare, quin nec differre, audiat Deum sibi in Exodo dicentem: *Decimas tuas & primitias non tardabis offerre mihi.* Si igitur præ- Exod. 22.

Concil. Tom. 24.

Bbbbb

uaricatio legis est tardius dare, quanto peius est hæc non dedisse? Ergo si secundum Domini imperium vobis præcepta deuote adimplere statueritis, promissa per prophetam Malachiam ab eo præmia vos percipere gaudebitis: *Inferre, inquit, omnem decimam in horreum meum, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero vobis cataractas celi, & effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam, & increpabo pro vobis denorantem, & non corrumpet fructum terræ vestræ, nec erit sterilis vinea in agro, dicit Dominus exercituum, & beatos vos dicent omnes gentes.* Et iterum scriptura dicit: *Honora Dominum de tua substantia, & de primitiis frugum tuarum, vt impleantur horrea tua frumento, & vino torcularia redundabunt.* En vides, quomodo tibi magis quam Deo tuæ proficiunt decimæ, quando eas citissime centuplicato recipis fœnore. Item dicit scriptura: *Dabunt singuli redemptionem animarum suarum, & non erunt in eis morbi, neque casus.* Ecce & cum abundantia fructuum corporis etiam consequeris sanitatem. Addimus adhuc, quia diuina adimplendo præcepta, cælestia promereri præmia, & violando illa, infernalibus tibi, vt pote præuariicator, acquiris tormenta, nisi Deo & ecclesiæ pœnitentia & emendatione satisfeceris congrua. Etenim quia denegamus Deo primitias rerum, idcirco iusto eius iudicio in nostris peruertimur primitiis, ipsique reuocamur ad decimam, cum denegatis nouem vix partem recipimus decimam. Ideo denique messis nostra pluuiarum benedictione subtracta ieiuna deficit, vindemiam aut grando percutit, aut pruina decoquit: & quia ex debito nolumus dare Deo, eiusque sacerdoti, ex non debito damus Paganis, & impio militi. His igitur diligenter perspectis, momento scriptura, Deum deuote honoremus in dandis omnium, quæ possidemus, rerum primitiis & decimis, vt ab ipso percipere mereamur & necessaria boni commoda temporalis, & æternæ præmia felicitatis.

VII.

Nunc de his agendum est, qui rapinis diuerso modo dediti, innocentibus insidias, vel damna, & mortes inferunt, domosque suas huiusmodi spoliis implent: qui comedunt panem impietatis, & vinum iniquitatis bibunt: quorum pedes incessanter ad malum currunt, & festinant vt ef-